

ΔΙΠΛΟΣ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ -ΔΙΠΛΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ

● **Του Νίκου Νικολαΐδη**
Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ταν ο θάνατος τό πιό καιρίο, από πλευράς καταστροφής του ανθρώπινου προσώπου, γεγονός. Η αθέτηση του Θεού και η έμπιστοσύνη, πού ο άνθρωπος επέδειξε προς τό σατανά, συνιστούσε, κατά τούς Πατέρες της Έκκλησίας μας, όντολογικό και όχι ήθικό πταΐσμα. Αυτό, πιό αναλυτικά, σημαίνει ότι ο άνθρωπος θεληματικά και συνειδητά αποπειράθηκε νά αυτόνομηθεί του Θεού, νά υπάρξει και νά ζήσει χωρίς τό Θεό, διασπώντας τή ζωτική σχέση μαζί του. Και έτσι αστόχησε. Έξέπεσε. Από πού, όμως, και πώς;

Έχει επικρατήσει νά χαρακτηρίζεται ο άνθρωπος ως όν. Η έννοια, όμως, του όρου σημαίνει αυτό πού υπάρχει. Είναι ή ρηματική αυτή μετοχή παράγωγο του ρήματος είμι, πού

δηλώνει ότι υπάρχω. Ναι, αλλά ο άνθρωπος, υπ' αυτή τή θεώρηση δέν μπορεί νά υπάρχει, νά αυτουπάρχει δηλαδή. Γιατί μόνο ο Θεός μπορεί νά είναι και νά υπάρχει από μόνος του. Είναι ο Θεός αυτούπαρξη και άρα αυτόζωή. Αυτό δήλωσε και στό Μωϋσή ο άσαρκος Λόγος στην Παλαιά Οικονομία, όταν στό διάλογο πού γινόταν μπροστά στή φλεγόμενη βάτο, ο θεόπτης αποτόλμησε νά έρωτήσει: «Και ποιό είναι τό όνομά σου;». Για νά πάρει τήν απάντηση: «Εγώ είμι ο όν» (Έξ. 3, 14).

Ο Θεός, ως άπρόσιτος και άνεννόητος, είναι και άνώνυμος. Έτσι τό «όν», δηλώνει μιά από τίς ιδιότητες του Θεού, σέ αντιδιαστολή, πάντως, μέ τόν άνθρωπο. Γι' αυτό και ο Θεός, ως ο «όν», είναι και παραμένει άκτιστος, γιατί είναι αυτοθεότητα, «αυτοκίνητος», όπως έλεγε ο Άριστοτέλης.

Συνεπώς, ο άνθρωπος, όπως και σύνολος ο κτιστός κόσμος, μέ ό,τι περιέχει, καταχρηστικά λέγεται «όν», γιατί δέν αυτουπάρχει, αλλά υπάρχει, επειδή μετέχει του όντος, του Θεού, ή προέρχεται από τόν όν πού είναι ο Θεός. Μέ αυτό τό όντολογικό σχήμα εξηγείται και τό προπατορικό άμάρτημα, άφου τελικά ο άνθρωπος από μόνος του δέν παράγεται ούτε και ζει, αλλά εξαρτάται άπόλυτα από τό Θεό, πού είναι τό όν.

Γι' αυτό και τό προπατορικό άμάρτημα, ως όντολογικό, σήμανε και τήν πτώση και τήν επαναστροφή του ανθρώπου προς τό μή «όν», τό μή ύπάρχειν, τήν κίνηση του ανθρώπου προς τά εκεί πού ξεκίνησε, τήν αρχική κατάστασή του. Τούτη ή άποστροφή του Θεού από μέρος του ανθρώπου, συνεισέφερε και τή ροή του προς τό «μή ύπάρχειν», και άρα τήν περιπτώση του στή φθορά και τό θάνατο. Άλλωστε αυτό και ο Θεός διεμήνυσε, προειδοποιώντας τούς πρωτοπλάστους: «Η δ' αν ήμερα απ' αυτού φάγητε, θανάτω άποθανείσθε» (Γεν. 2,17). Και τά πρώτα δείγματα του θανάτου επάνω τους, διέγνωσαν οί πρωτόπλαστοι. Εϋθύς άμέσως, ο άνήρ και ή άνδρίς (κατά τό έβραϊκό κείμενο), άφου τούς κατακυρίευσε ο φόβος, ένοιωσαν τήν άπογύμνωση του αρχαίου θείου κάλλους τους. «Ήρξαντο», νά θεωρούν ύπαίτιους, ή μέν Εϋα τό διάβολο, ο δέ Άδάμ τήν Εϋα και τό Θεό: «ή γυνή ήν μοι έδωκας», (Γεν. 3,8 κ.έ.), δικαιολογούνται.

Και ο θάνατος, κατά τούς Πατέρες της Έκκλησίας μας, ήταν διπλός. Και ή θανατική διπλοΐδα έπληξε τόν άνθρωπο στό δισύνθετό του, τήν ψυχή, μέ τήν έννοια της άμαρτιασκόλασης, και τό σωμα, μέ τό σχήμα του βιολογικού θανάτου. Έτσι, και τό έργο της οικονομίας του Χριστού κινήθηκε και κάλυψε τούτο τό θανατηρόρο φάσμα της πτώσης. Ό,τι δηλαδή ο Χριστός έπραξε για τόν άνθρωπο, σ' αυτό τό κέντρο σκόπευε: Πώς νά σωθεί ο άνθρωπος

άπό τόν διπλό, ψυχικό-τόν αιώνιο θάνατο, και τό βιολογικό-σωματικό θάνατο.

Έπομένως, ο Λυτρωτή Χριστός, έθεσε ως προτερότητά του τήν κατάργηση του ψυχικού και αιώνιου θανάτου. Τούτο άποτελεί και τό «μείζον» για μας, κατά τόν ιερό Χρυσόστομο. Η άπαλλαγή μας από τήν άμαρτία και ή επαναγωγή μας στην όντολογική-προσπρωτική μας κατάσταση πραγματοποιείται, ως πρωταρχικό γεγονός μέ τήν κοινωνία μας του Σώματος και του Αΐματος του Χριστού. Παρεξήγησαν βάνουσα τόν Κύριο πολλοί και μάλιστα και κάποιιο από τόν ευρύτερο κύκλο των μαθητών του τόν εγκατέλειψαν, όταν τόν άκουσαν νά προειδοποιεί: «Εάν μή φάγητε τήν σάρκα του υιού του ανθρώπου και πίητε αυτού τό αίμα,

οϋκ έχετε ζωήν έν εαυτοΐς» (Ιω. στ. 53).

Όλα όμωστά σωτήρια και θεοτικά γεγονότα δραστηριοποιούνται μέ του Χριστού τήν άνάσταση. Άλλως θά παρέμεναν άνενεργά και χωρίς ζωτικό νόημα, αν ο Χριστός δέν άνίστατο από τούς νεκρούς. Άλλά ο Χριστός αναστήθηκε. Και τούτο συνέβηκε, γιατί ο Χριστός, ως θεάνθρωπος, ήταν

άνευ άμαρτίας. Ο Άδάμ, λέγει ο ιερός Χρυσόστομος, απέθανε, γιατί άμάρτησε. Ήταν στον Άδάμ μοιραΐος ο θάνατος ως συνέπεια της άμαρτίας. Γι' αυτό και διπλά απέθανε. Ο Χριστός, όμως, ήταν ο αναμάρτητος και εκούσια πεθαίνει. Και ο θάνατός του θεωρείται ως εκούσια διάζευξη της ψυχής του από τό σωμα και λογίζεται μόνο ως σωματικός, και όχι ψυχικός. Γι' αυτό και ή άνάστασή του Χριστού συμβαίνει μόνο κατά τό σωμα.

Έχει, λοιπόν, διπλή τή δωρεά ή άνάσταση του Χριστού για μας, ψυχική και σωματική. Και τώρα άπολαμβάνομε τό μέγιστο. Μέ τό θάνατό μας και τή δική μας άνάσταση θά γευθούμε και τό έλασσον. Και τούτο πρέπει νά προσέξομε. Έχομε, όμως, συνείδηση τούτου του κατορθώματος; ■

